

Ο φόβος του θανάτου μέσα από μια σκληρή προσωπική δοκιμασία

/ Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=154200>]

Χ.Α. Περνάει τη δοκιμασία της πίστης του;

Σ.Ζ. Τη δοκιμασία της σιωπής του Θεού. «Πού είσαι τώρα;». Οι πιστοί στην κρίσιμη στιγμή νιώθουν εγκαταλελειμμένοι. Κάποιοι μπορεί να θεωρούν ότι οι πιστοί έχουν και την προσδοκία της άλλης ζωής, και άρα γι' αυτούς όλα είναι εύκολα.

Δεν είναι καθόλου έτσι. Για τον πιστό, η αρρώστια η δικιά του ή των προσφιλών του είναι επιπλέον και μια δοκιμασία της πίστης του. Εκεί βιώνει το πιο συνταρακτικό θρησκευτικό βίωμα, τη θεϊκή εγκατάλειψη. Τη σιωπή του Θεού.

Χ.Α. Γίνεται επείγον το νόημα του θανάτου; Ό,τι ήταν μέχρι τώρα αόριστο και φανταστικό αποκτά τις τρεις διαστάσεις του πραγματικού;

Σ.Ζ. Προσωπικά, τη φιλοσοφική γραμματεία περί θανάτου τη βρίσκω ανούσια. Ο υψηλός θεωρητικός λόγος περί θανάτου μου προκαλεί θυμηδία. Ο θάνατος είναι πολύ συγκεκριμένος. Έχει ηλικία, χρόνο. Στην περίπτωση ειδικότερα του καρκινοπαθούς, παύει να είναι κάτι γενικό και αφηρημένο, γίνεται απτός.

Χ.Α. Θυμάσαι την πρώτη σου σκέψη όταν το έμαθες; Εγώ είπα «τώρα μπαίνω στην περιπέτεια».

Σ.Ζ. Όταν το έμαθα, πριν από τέσσερα και παραπάνω χρόνια, έχασα το έδαφος κάτω από τα πόδια μου, αυτό ήταν το πρώτο.

Το δεύτερο, προκειμένου να οργανώσω τη στρατηγική της ζωής μου, έκανα μια ευθεία ερώτηση στους γιατρούς: Αν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για τη ζωή. Όταν μου είπαν πως όχι, τότε άρχισα να σκέφτομαι τι θα κάνω με τη ζωή μου, όσο διάστημα μου έχει δοθεί να ζήσω. Δηλαδή, να οργανώσω την άμυνά μου, τη στρατηγική του βίου μου από δω και μπρος. Δόξα τω Θεώ, για την ώρα τα πράγματα πάνε καλά. Εχω κάνει όλα αυτά τα χρόνια τόσα, όσα ποτέ άλλοτε στη ζωή μου.

Χ.Α. Θα 'θελα να μου πεις για τη δύναμη της προσευχής. Αλλάζει η ποιότητα, μετατρέπεται το περιεχόμενό της;

Σ.Ζ. Αλλάζει. Η προσευχή έχει πια όλο και λιγότερο δοξολογικό χαρακτήρα και αποκτά πλέον όλο και πιο έντονα ικετευτικό και αγωνιώδη. Είναι μια προσευχή ρακώδης, κουρελιασμένη. Ο Χριστός στον Σταυρό είπε εκείνο το «Θεέ μου, Θεέ μου, ινατί με εγκατέλιπες;». Αυτός είναι στίχος από το Ψαλτήρι. Δεν ήταν δικιά του η φράση, μια φράση προσευχητική του Ισραήλ πήρε και είπε. Αυτή ήταν η προσευχή του, η τελευταία προσευχή του Χριστού. Εκείνη τη στιγμή, πάνω στον Σταυρό, αυτή την προσευχή μόνο μπορούσε να κάνει. Την προσευχή της αγωνίας, και της διαμαρτυρίας, αν θέλεις.

Χ.Α. Υπάρχει τρόπος να «φτιάξει» κανείς τον θάνατό του;

Σ.Ζ. Μόνο με την αυτοκτονία. Η προσευχή του Ρίλκε να δώσει ο Θεός στον καθένα τον δικό του θάνατο, τον θάνατο που του αρμόζει, δεν είναι η δική μου προσευχή. Ποιος θάνατος αρμόζει στον άνθρωπο; Ο μόνος θάνατος που μας ταιριάζει είναι να πεθάνουμε ειρηνικά σε προχωρημένη ηλικία.

Χ.Α. Ο μεγαλύτερος φόβος μου είναι το ανολοκλήρωτο. Με δεδομένη την πίεση του χρόνου, αναρωτιέμαι «θα προλάβω»;

Σ.Ζ. Ο φόβος του ανολοκλήρωτου υπάρχει ασφαλώς και έχει να κάνει με τα πράγματα στα οποία επιμένεις, θέλεις, ποθείς, ετοιμάζεσαι να φτιάξεις. Ταυτόχρονα αυτός ο φόβος προκαλεί και μια κινητοποίηση.

Χ.Α. Κινητοποίηση για αποσαφήνιση;

Σ.Ζ. Για ιεράρχηση, αξιολόγηση, τι κάνω, τι αφήνω. Καθώς και για εντατικοποίηση.

Χ.Α. Η Κλαίρη Μιτσοτάκη, στην οποία χρωστάμε τη γνωριμία μας, μου είχε πει να ξυπνάω λίγο πριν την ανατολή. Να βλέπω το φως να βγαίνει. Αυτό τώρα μου φαίνεται σαν ευλογία της ζωής.

Σ.Ζ. Είναι. Στον Όμηρο, όπως ξέρεις, η έκφραση «οράν φάος ηελίοιο», βλέπω το φως του ήλιου, σημαίνει ζω.

Χ.Α. Σταύρο, τι είναι ευλογία;

Σ.Ζ. Δεν ξέρω. Δεν μπορώ να σου απαντήσω.

Χ.Α. Την έχεις νιώσει; Πες μου μια στιγμή...

Σ.Ζ. Είναι ένα αίσθημα ευφορικό, όταν νιώθεις ότι κάτι σου δόθηκε. Κυρίως την έχω αισθανθεί στις στιγμές της χαράς. Η χαρά είναι το πιο παράλογο συναίσθημα που υπάρχει. Η λύπη, ο πόνος έχουν πάντα μια αιτία. Με τη χαρά μπορείς να νιώσεις αυτό που λέει ο Καρυωτάκης «και στην καρδιά αιφνίδια καλοσύνη». Χωρίς τίποτα να τη γεννάει. Κι εκείνη τη στιγμή νιώθω την ανάγκη να πω δόξα τω Θεώ, γιατί κάπου θέλω να την αναφέρω αυτήν την παράλογη, αιφνίδια καλοσύνη, την αναπάντεχη χαρά.

(συνεχίζεται)